

פניני הדרך היומי

לקט פנינים יקרים ונחמדים על סדר הדרך היומי

עירובין מט-נה | שבת חג הסוכות | גליון מס' 39

דף מט:

מיתה, דגם שניהם לא קנו מטעמא דכל שאינו בזא"ז כו' דא"א שיתקיימו ב' מתנות אלו בזאח"ז, דאם מת אחד ובאו נכסיו לשני ונתקיימה המתנה האחת שוב א"א שתתקיים השני כי אחרי מיתת השני הרי הראשון מת מכבר ואין זוכה בנכסיו השני, ויש לדון טובא בדבריו אלה דנהי דא"א למתנות אלו להתקיים בפועל בזאח"ז מ"מ חלות קניינם הרי יכול להיות בזאח"ז שאילו כתב אחד לחבירו בשטר נכסיו לך מעכשיו ולאחר מיתה ושוב כתב השני לו כן בשטר הרי ב' השטרות קיימין וחלין וכמש"ש התשב"ץ עצמו וא"כ בב"א שפיר ג"כ יש להם לחול, ומה זה שהביא שם ממקדש אשה ובתה כאחת דשם לא חשבינן לה אינו בזא"ז מפאת שא"א לו לבעול בזאח"ז רק מפאת שא"א לחלות שיהי בזא"ז דאין קידושין תופסין בערוה ולכן גם בב"א אין חלין ומשא"כ אלו המתנות הרי חלין בזא"ז, וכן מה שהביא מתמורת עולה ושלמים ג"כ מוקשה כנ"ל דהתם ג"כ אם הוא עולה אין חל עלי' קדושת שלמים אם יקדישה לשלמים וכן הוא בכל מקום דאמר"י כל שאינו בזא"ז כו' דבכ"מ הכוונה אחרות לא אקיום בפועל והוא פשוט לכן דברי התשב"ץ צע"ג.

עוד נציין שכתב החת"ס (שו"ת קובץ תשובות סי' מ"ח) דדין זה דרבה הוי רק היכא שכל א' בפ"ע לחוד הי' יכול לחול המעשה. ורק זה אחר זה אין יכול לחול אחד על השני. אז שייך הדין דאפי' בב"א ג"כ לא חל על א' מהן. כגון בנידו"ד גבי קידש פ' חלות לתודה, דכל מ' בפ"ע יכול הי' לקדש, רק בזא"ז א"י לקדש, דאחר שקידש מ' הראשונים א"י לקדש אחר"כ המ' אחרונים, אז אמרינן דכשקידש כל הפ' בב"א לא חל הקידוש ואפי' מ' מתוכם לא קדשו. (וה"ה נמי קידש ב' אחיות בב"א, דכל אחד בפני עצמה ראויה להתקדש ורק זא"ז א"י לקדש השניה, אז בב"א גם על א' מהן לא חל הקידושין), דהחסרון

אמר ר"מ אנו אין לנו אלא עני (פי' שיכול לערב ברגליו) רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר שלא יצא ברגליו- בשו"ת בנין ציון (החדשות סי' נ"ג) הביא שאלת השואל, דביו"ט סוכות שצריך שיוכל לאכול העירוב ביה"ש, והרי במקום שמונח העירוב אין לו סוכה, ואינו יכול לאכלו, דהרי אסור לאכל פת חוץ לסוכה, וכמו"כ בליל יוהכ"פ שא"א ביה"ש לאכול הפת, האם נימא שבכה"ג יכול לערב רק ברגליו, או משום דקיי"ל כר"י או משום דכיון דא"י לאכול העירוב מחמת מצות סוכה או יוהכ"פ, א"כ יש לו דין עני דאפי' לר"מ ג"כ יכול לערב ברגליו. או דיש אפשרות גם לערב בפת.

והשיב לו דיש אפשרות לערב בפת, דביו"ט סוכות האפשרות היא או ע"י שיבנה שם סוכה, או דכשנמצא אלפיים אמה מחוץ לעיר הרי יש לו דין של הולכי דרכים הפטור מן הסוכה וממילא יכול לאכול שם את העירוב ומהני עירוב ע"י פת.

ולענין יוהכ"פ, י"ל דהרי על ענין העירוב בסוף התחום דמהני הוה משום דכיון דהוא הניח שם פתו הרי זה הוכחה דרוצה לדור שם דהיכן שנמצא פתו שם הוא ביתו. והרי ביוהכ"פ גם בביתו בפועל לא יכל לאכול סעודתו, דהוה יוהכ"פ, וא"כ כשמניח פתו בסוף התחום שמגלה דעתו דשם דירתו שפיר מהני אף שא"י לאכלו, דהרי כל אחד בביתו ביוהכ"פ ג"כ אינו יכול לאכול פתו.

דף נ.

כל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו- כתב בס' גליוני הש"ס: ע' שו"ת תשב"ץ ח"ג סי' קמ"ז דשנים שכתבו שטר אחד וכתוב בו שכל מי מהם שימות תחלה יהיו נכסיו לשני מעכשיו ולאחר

כתב החתם סופר (שבת דף קמז): 'מה שנראה לי שנולד לך זה מנהג לחדש חידושים יותר מדאי ... אכן ע"י החידושים בכל דף ועמוד עי"ז זוכר הכל ומילתא דתמיה מידבר דכירא, והנסיין מעיד לנו ע"ז ויודע אני בעצמי'.

ברירה סעי' ש"ו) מ"ט לא הביא הכס"מ דהתוס' כבר (כתבו סברא זו) ועוד אחרונים.

ועפ"י כל הנ"ל העלה שם הציץ אליעזר, בנידון השאלה אם יכול אדם לקרא קר"ש בזמנה בלי ברכה ולהתנות דאי אח"כ בזמן שיאמר הברכה יהי עדיין זמן קר"ש יצא יד"ח בקר"ש השניה ובאם יאחר הזמן יצא ידי חובתו בקריאת קר"ש הראשונה, דאין לו לחוש להא דקיי"ל אין ברירה, דהרי המתנה א"צ לברר בפועל להוציא קר"ש א' ורק בו להשתמש, אלא צריך לצאת יד"ח קר"ש וקמי שמיא גליא באיזה קר"ש יצא יד"ח, וע"כ גם למ"ד אין ברירה יכול להתנות. וע"ע בחידושי ר' שמעון שקופ מערכת הקנינים סימן טז.

דף נא:

רבי יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר מערבין ברגל כו'. דנו הפוסקים במי שמערב ברגליו אי מברך על מצות עירוב, דעיי' בפרי מגדים (סי' ת"ט משבצ"ז סק"ז תט"ו אשל אברהם סק"ד) שאין לברך על עירוב ברגליו, דהרי אינו צריך לעשות שום מעשה, אלא בעמידתו שם בלבד קונה שביתה מאליו, וגם אינו צריך לומר שום דבר כמבואר ברא"ש (סי' י"ג עיין שם) ונפסק כן בסי' ת"ט סעיף ז', וא"כ אין זה אלא דברים שבלב, והרי הבית יוסף סי' תל"ב כתב דלכן אין מברכין על ביטול חמץ כיון דהוי דברים שבלב אין מברכין על דבר שבלב, ולכן גם על עירוב ברגליו אין מברכין, אמנם בתוספת שבת (סי' תט"ו סק"י) נקט דמברכים גם על עירוב ברגליו, ועיין בס' נתיבות שבת פרק מ"ו סק"ה.

דף נב:

כיון שהחזיק בדרך קנה עירוב וכו' שבקיה עד דנחית דרגא וכו'. הנה הפוסקים הטור (סי' ת"י) ורמב"ם (פ"ז מה' עירובין ה"ט) פסקו להלכה כדמשמע כאן מסוגיין דמ"ש החזיק בדרך, אין הפי' שיצא דוקא מפתח ביתו והלך בשדה ובדרך, אלא אפי' נמצא בביתו כל שירד מן העליה כדי לצאת בדרך הר"ז נק' החזיק בדרך.

וסמך לדבר הביא בשו"ת שבות יעקב (ח"ב סי' מ"ו) מסוגיית הגמ' במס' הוריות (דף ד' ע"א) אמר התם רבא החזיק בדרך איכא בינייהו (פי' דהתם נחלקו בן עזאי ור"ע, בא' שיצא לדרך ולא שמע שבי"ד חזרו בם מהוראתם להתיר החלב, האם פטור מלהביא קרבן היכא דהחזיק בדרך), לב"ע חייב דהא בביתה איתה (פי' דכיון דעדיין נמצא בביתו, הו"ל לדעת דבי"ד חזרו בהם, וע"כ הוא חייב בקרבן אף שעשה

שא"י לחול הקידוש על השני הוה משום שזה הוה אחר זה, אבל כשא' מהן אין ראוי לחול הקידוש כגון הי' מ' לחם מחטים ומ' משעורים, דהשעורים א"י להתקדש לחלות תודה א"כ ל"ש לומר דכיון שזא"ז אחר שקידש החטים א"י לקדש את השעורים אז ג"כ בב"א אין חל הקידוש של החטים, דהרי הא דהשעורים לא נתקדשו לא הוה מחמת חסרון של זא"ז, אלא מחמת חסרון שא"א לקדשם לתודה, א"כ אז בודאי כשהי' פ' חלות ביחד מ' חטים ומ' שעורים וקידשם בב"א, חל הקידוש על החלות של החטים.

דף נ:

מר סבר: לאחריות קא מכיין, ועל תנאי אייתינהו ומר סבר: לקרבן גדול קא מכיין. והקשו התוס' שם וז"ל: "הקשה הר"ר אפרים ל"ל לפרושי טעמא דר' יוחנן משום דלקרבן גדול נתכוון, תיפוק ליה דר' יוחנן לית ליה ברירה, דקסבר האחין שחלקו לקוחות הן, ואומר ר"י דלא שייך כאן ברירה, דלא צריכין לבירורן, דקדשי כל היכא דאיתנהו בתערובתן" עכ"ל.

ויסוד גדול בדיני ברירה כתבו כאן התוס' (וכדברים האלו כתבו גם התוס' לעיל דף ל"ז ע"ב ד"ה אלא מעתה) דדין ברירה שצריך להשתמש בו דכשקיי"ל אין ברירה אין משתמשין בברירה, הוה רק היכא שצריך באמת לברר ולהוציא א' מכל התערובות, אז צריך להשתמש בדין ברירה, כגון המקדש א' מבנותיו לאיזה שארצה שצריך לברר את המתקדשת ולהוציאה מן הכלל. מכיון דרק אחר שירצה האבא אז יתברר מיהו המתקדשת, בכה"ג משתמשין בדיני ברירה, וכיון דקיי"ל דאין ברירה אינה מתקדשת, אבל היכא שלא אכפת לן לברר ולהוציא את הדבר, כמו בנידו"ד דהוא קידש רק מ' מתוך פ' חלות, דא"צ להוציא את המ' מתוך הפ' דיכול להשאר המ' המקודשין בתוך הפ', דיכול לאכול כולן בקדושת חלות תודה (וכמ"ש שם התוס' דגם בהפרשה לכהן לתרומת לחמי לתודה יכול להפריש אפי' כשאינו יודע איזה מהמי מקודשות), והרי קמי שמיא גליא מה הן החלות המקודשות, וע"כ כיון שא"צ להוציא ולבור את המקודשין, שפיר מהני ההקדש אפי' למ"ד אין ברירה.

וציין הגאון בעל שו"ת ציץ אליעזר (חלק ז' סי' ד'), דעם סברא זו של התוס' הסכימו התוס' רי"ד בקידושין דף נ"א, והכס"מ בפ"ד מה' מעשר שני הט"ו בשם מהר"י קורקוס כתב דסברא זו ס"ל גם להרמב"ם. (ועיי"ש שהביא בשם ספר שרשי הים על הרמב"ם לגאון ספרדי מפורסם תלמיד חבר של השעה"מ שתמה (בח"א של קנטרסו הגדול שורש

ששה באמה - כתב המהרש"א (בחדא"ג) וז"ל: "ו' ו' באמה כו', דבר שא"א שהיה כל איש מהם יושב בפחות מטפת, וי"ל שהיה בנס כהנהו מקומות דהמועט מחזיק המרובה בנס" עכ"ל.

וכתב הבן יהודע דגם אצל ר' אושעיא שהי' יושבין ד' ד' באמה ג"כ הוה בדרך נס, דהרי א"א שישבו ד' אנשים באמה, ועיי"ש דביאר מ"ט אצל ר"א בן שמוע הי' הנס גדול יותר מאצל ר' אושעיא, דאצל ר"א יושבין ד' באמה ואצל ר"א ב"ש ו' באמה, דאצל ר' אושעיא למדו רק ד' סדרים כמו שהיה בימי רב יהודה, וע"כ הי' הנס שישבו ד' באמה, ואצל ר"א בן שמוע למדו כל הששה סדרים, ומש"ה הי' הנס גדול יותר שישבו ששה באמה.

אמר רב אשי אנו כי אצבעתא בבירא לשכחה וכו' - וברש"י: כשם שהאצבע נוח ליכנס בפי הבור כך אנו מהירין לשכוח ע"כ. וכתב הגאון ר' יעקב חיים סופר שליט"א בספר מנוחת שלום (חלק י"א סי' כ"ט): ויש לי לבאר בס"ד דברי רב אשי באומרו על עצמו אנו כי אצבעתא בבירא לשכחה, עם מעשה שהיה עמו דאמרו בכתובות (כ' א'): "תנו רבנן כותב אדם עדותו על השטר ומעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים, אמר רב הונא והוא שזוכרה מעצמו, רבי יוחנן אמר אף על פי שאין זוכרה מעצמו, וכו' כי הא דרב אשי הוה ידיע ליה בשהדווא לרב כהנא, אמר ליה מי דכיר מר האי שהדווא. אמר ליה לא, ולא הכי והכי הוה, אמר ליה רב אשי לא ידענא, לסוף אידכר רב אשי אסהיד ליה", וכו', והיינו דאמר רב אשי "כשם שהאצבע נוח ליכנס בפי הבור, כך אנו מהירין לשכוח" ודו"ק היטב.

דף נג:

אמר רבי יהושע בן חנניה מימי לא נצחני אדם חוץ מאשה תנוק ותנוקת - כתב החיד"א בספרו פתח עינים: לא שהיה משבח עצמו אלא אדרבא בא ללמד אל יתהלל חכם בחכמתו שהרי הוא שהיה נוצח לכל המינים וגדול בבית קיסר כאשר התלמודים והמדרשים מלאים מחכמתו ואשר תמיד נצח ברחב דעתו ובחכמתו בכל. ועכ"ז הני דגריעי אשה תנוק ותנוקת נצחוהו ומזה ילמוד האדם לבל יטעה ויצרו אל יפתהו כי שיח וכי שיג לו. כי הן האדם מעותד שינצחהו אנוש מזער ושפל אנשים

דף נד:

ת"ר כיצד סדר משנה, משה למד מפי הגבורה נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו נסתלק אהרן וישב לשמאל משה וכו' - הטורי אבן (מגילה כא א) הקשה דאיך קאמר הכא דאהרן ישב לשמאלו של משה,

עפ"י הוראתם), לר"ע פטור דהא החזיק בדרך (פי שהוא טרוד בללכת בדרך ולא יכול לדעת שבי"ד חזרו בם). חזינן בפי' בסוגי' זו דהוריות דאע"פ שבפועל הוא נמצא בביתו כמ"ש בגמ': דהא בביתיה איתיה, מ"מ הר"ז נקרא החזיק בדרך (וכן הביא רא"י זו בשו"ת אגרות משה חאו"ח ב' סי' כז).

דף נה:

ויקם מלך חדש על מצרים רב ושמואל חד אמר חדש ממש וחד אמר שנתחדשו גזירותיו - כתב התורת חיים שכתב דיש נ"מ לדינא במחלוקת זו של רב ושמואל לענין מקח וממכר, דהאומר לחבירו בית חדש אני מוכר לך, ולמעשה הי' הבית ישן אלא שסיידו וכיירו ושינה בו חלונותיו וכדו', דלמ"ד חדש ממש, לא עומד המוכר בתנאי המכירה דהרי א"ל בית חדש אני מוכר לך ויכול הלוקח לחזור בו. ולמ"ד נתחדשו גזירותיו, א"כ כל שנתחדש הרי הוא ג"כ בכלל חדש, א"כ גם בית ישן שחידשו הוה בית חדש שא"ל המוכר, וא"כ אינו יכול הלוקח לחזור בו.

ובספר בן יהודע כתב עוד נ"מ לדינא בהא, דיש דין דמי שבנה בית חדש ולא חנכו חוזר מעורכי המלחמה. דמ"ד חדש ממש חוזר רק על בית חדש ממש ולא על בית שנתחדש, ולמ"ד נתחדשו גזירותיו חוזר אף על בית שנתחדש.

ועל פי הנ"ל כתב בבן יהודע לתרץ קושיות המשנה למלך (ה' מלכים פ"ז ה"ח) על הא דלא הביא שם הרמב"ם דינא דר' יהודה בפ"ח ממס' סוטה דבית שסתרו וחזר ובנאו על מכוננו דאינו חוזר דאין זה נק' בית חדש. משום דס"ל להרמב"ם דאין הלכה כר"י בזה וכמ"ש בפי' המשניות. והק' המל"מ וז"ל: "ואעיקרא דדינא שפסק רבינו דאין הלכה כר"י לא ידעתי מנ"ל דת"ק חולק בזה וכו'" עכ"ל. ובנוסף מ"ש החיד"א בשו"ת חיים שאל (ח"א דף קמ"ג) דאשתמיט להמל"מ דבתוספתא פ"ז דסוטה מפורש להדיא דת"ק פליג אדר"י, כתב בבן יהודע דיש לתרץ הקושיא בפשטות. דכיון דלמ"ד חדש ממש ה"ה בענין עורכי המלחמה חוזר רק על בית חדש ממש. וכיון דרב המוזכר ראשון בשמות החולקים הוא דס"ל חדש ממש, דזהו הדין המוזכר ראשון. ונמצא דנחלקו רב ושמואל אי חוזר בבית שחדשו, דרב ס"ל כר"י דאינו חוזר דבעי ממש, ולשמואל גם נתחדש הוה בכלל חדש וחוזר, וכיון דקיי"ל הלכה כשמואל בדיני, ס"ל להרמב"ם דדין חוזר מעורכי המלחמה שייך לענין דיני דהלכה כשמואל, ומש"ה פסק דלא כר"י.

וא"ר יוחנן כשהיינו לומדין תורה אצל ר' אושעיא היינו יושבין ארבעה באמה. אמר רבי כשהיינו לומדין תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע היינו יושבין

והנה לשון רבינו יהונתן הוא: "כלומר שהיתה עגולה וכו' אנו נותנים לו עצה שירבענה בריבוע עולם, אף על פי שאם היתה מרובעת מתחילה ואין ריבועה כריבוע עולם, אין לנו למדוד אלא מריבוע הנמצא לו, אבל כיון שרוצה לרבעה טוב שירבענה לריבוע העולם" ע"כ.

ומדברי רבינו יהונתן אלו דייק הנודע ביהודה (מהדורא תנינא או"ח סי' נא) שכל הדין האמור בגמ': שצריך לרבעה לריבוע העולם, הוא רק לכתחילה, שנותנים להם עצה לעשות לפי ריבוע העולם. אך אם יסכימו כל אנשי העיר שעדיף להם לרבע שלא לפי ריבוע העולם, כדי שע"ז יוכלו להכניס לתוך התחום מקומות מסוימים שהם מעוניינים להכניסם, יכולים כל אנשי העיר להסכים שרוצים לרבע לפי ריבוע אחר ולא לפי ריבוע העולם, אך אם אנשי העיר החליטו לעשות לפי ריבוע העולם לא יכול היחיד לומר שרוצה לרבע אחרת. והובאו דבריו בשערי תשובה (סי' שצח סעיף ג).

והחזו"א (סי' קי"ט ס"ק כג) חלק בתוקף על דברי הנוב"י הנ"ל, וסיים "אינם הלכה וישתקע הדבר" וכן דייק בדברי התוס' (דף נא. ד"ה כזה) שאפי' לענין ד' אמות ברשות הרבים לדעת הרשב"א מרבעים לפי ריבוע העולם, והרי שם בודאי אין זה תלוי באנשי העיר שמסכימים לדבר מסוים, ועיין שם מה שהסיב דברי רבינו יהונתן לכוונה אחרת.

וכן מבואר בחידושי המאירי וז"ל "דאע"פ שאפשר שיהנה יותר אילו מרבעה בצדדים אחרים, וודאי אין לנו ולהנאתו כלום".

הודעה חשובה ודחופה

לאחר שזיכנו ה' להקים את הכולל הייחודי 'בית מדרש גבוה לכהנים' - והוא כולל ערב וכולל יום שישי לכהנים להכניסם לעבודת בית מקדשנו שיכנה במהרה בימינו כרצון אדיר הפצו של מרן הח"ח זיע"א, כעת שאיפתנו להקים 'כולל יום שלם' לכהנים, כל מי שיוכל לסייע בדבר גדול ונשגב זה למען בית ה' אלוקינו הן בעצה והן בממון שכרו רב למאוד - פנו כעת למס' הטל: 0504166339 או במייל k0504166339@gmail.com

והא איתא במגילה (שם) דמימות משה עד ר"ג לא היו לומדין תורה אלא מעומד. וכתב דלפי מה שחילק רבא במגילה קשות מיושב ורכות מעומד ניחא, דאפש"ל דהכא בקשות איירי.

עוד יש ליישב לכאורה לפי מה דקאמר במגילה ביישוב הא דכתיב "ואשב בהר" עומד ולומד יושב ושונה, דהיינו דבחזרה שפיר ישב משה, והרי אהרן ישב לשמאלו של משה אחרי שלמד שמועה זו כבר ממשה רבינו, וע"כ שפיר ישב.

דף נה.

רבא אמר לא בשמים היא לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים וכו' רבי יוחנן אמר לא תמצא בגסי הרוח - בחדושי הג"ר זליג ראובן בענגיס ז"ל (ח"ב סי' ל"ג) כתב דרבא פליג ארבי יוחנן ונקט "במי שמגביה דעתו עליה כשמים" לשיטתו דאמר בסוטה (ה א) דצריך שיהא לת"ח קצת מן הגאווה, וע"כ קאמר דדוקא במי שמגביה דעתו עליה כשמים לא תמצא בו תורה, אבל במי שמגביה דעתו קצת, שמינית שבשמינית, שפיר ימצא בו בתורה ע"כ.

דף נה:

תנו רבנן כיצד מעברין את הערים, ארוכה כמות שהיא, עגולה עושין לה זוויות, מרובעת אין עושין לה זוויות - מבואר בגמ': שיש חילוק בין עיר עגולה לעיר מרובעת, וטעם החילוק הוא, לפי שמבואר בגמ': (דף נא א) שלענין תחומי שבת התחום אינו עגול, אלא מרבעים אותו כדי שיהיה נשכר לזוויות. וא"כ עיר עגולה אנו צריכים לרבעה, ועיר מרובעת א"צ לרבעה לפי שהיא כבר מרובעת.

ובהמשך הגמ' אמרינן (דף נו א) בא לרבעה מרבעה בריבוע העולם, כלומר כשמרבעים עיר עגולה ומותחים קו ישר סביבות העיר, צריכים לרבע לפי רוחות העולם, שיהי' לעיר קו ישר בצד צפון ובצד דרום בצד מזרח ובצד מערב, ואי אפשר לעשות קוים ישרים לכיוונים אחרים כגון לרוח דרומית מזרחית וכו', אלא צריך שיהיה ביושר לפי רוחות העולם.

גליון זה יוצא לאור ע"י 'שיעור הדף היומי' בביהמ"ד אהל תורה רח' הרב יוסף קארו 4 ביתר.

מידי ערב נמסר שיעור בצורה רהוטה ובהירה בשעה 7.00 בערב - שמעו ותחי נפשכם.

כמו"כ מתקיים שיעור 'למשכימי קום' לאחר הנה"ח בביהכ"ס 'תורת משה מציון' רח' החוזה פינת דרכי איש, ו'למאחרי שבת' בביהמ"ד אהל יששכר רח' המגיד ממעזריטש 144 בשעה 10.35 בערב.

ניתן לשמוע את השיעור בקו השיעורים במס' 02-5941069 חדר 791 ולהקיש 1213

ניתן לקבל גליון זה ע"י בקשה למייל: K0504166339@gmail.com

בכתובת זו ניתן לקבל גם את הגליון היוצא ע"י 'בית מדרש גבוה לכהנים' ללימוד הלכות עבודת ביהמ"ק.

לתרומות עבור 'בית מדרש גבוה לכהנים' פנו לטל 0504166339 או דרך מכשירי נדרים.